

LA COMPLEXA FUNCIÓ DE L'ANIMADOR

Antonio Moreno Ruiz i Sergio Crespi Martínez, llicenciats en EF

Hi ha una gran diversitat entre les persones que actualment són responsables de les activitats físiques del temps lliure i concepcions ben diverses sobre la seva funció.

L'increment en la demanda d'activitats de temps lliure suposa, en l'actualitat, una demanda creixent de professionals i d'animadors per dinamitzar aquestes pràctiques, essent aquestes cada dia més nombroses, que en moltes ocasions l'actuació dels professionals se supleix mitjançant el treball de persones sense una adequada preparació, que a base de bona voluntat, intenta amb més o menys fortuna portar endavant els programes.

Qui assumeix el paper de monitor o d'animador d'activitats són bàsicament ex-esportistes, als quals se'ls ofereix, bé des dels mateixos clubs esportius, bé des de les associacions de pares i administracions locals, la possibilitat d'impartir ensenyaments a centres i escoles esportives que cada vegada més s'han anat incrementant. La formació d'aquest personal és molt heterogènia. Entre ells hi ha des de llicenciats en EF (INEF) fins a esportistes amb la simple experiència aconseguida en la vida competitiva, passant pels monitors poliesportius provincials i persones que han seguit cursats monogràfics organitzats per diferents entitats privades, com BRAFA o els cursos d'entrenadors provincials o regionals de les federacions esportives. Els llicenciats en EF són un grup molt reduït, amb cinc anys d'estudis sobre el tema, i que en la seva gran majoria,

i a causa de la forta demanda de professionals, es dediquen a feines més properes al món de la gestió en organismes oficials, o bé al rendiment en el món de l'esport d'alta competició.

Els diplomats en EF són un grup encara més reduït que l'anterior, ja que la gran majoria dels estudiants d'EF no es conformen sols amb la titulació de diplomada, i han d'anar directament a obtenir la llicenciatura. Aquest grup és realment exigü, però és una possibilitat dintre de la formació de professionals dedicats a la realització de activitats de temps de lliure.

Dels estudiants d'EF, es podria afirmar que és el percentatge major que treballa en centres públics o privats. Aquest grup té unes característiques molt especials, ja que té una gran mobilitat laboral, i en la majoria dels casos canvia d'ocupació cada curs escolar, sempre en funció de les diferents ofertes que reben.

Per tècnics esportius, entendrem tots aquells que han aconseguit les seves titulacions en les diferents federacions; la seva formació és molt heterogènia, en base al nivell dels cursos (entrenador nacional, monitor regional, etc.) i de la disciplina esportiva escollida.

Finalment, els voluntaris-col·laboradors són adults ex-esportistes, o

"entesos" en la matèria, que porten endavant programes esportius, generalment relacionats amb les competicions escolars. O joves que han fet algun dels cursos de "col·laborador-animador-monitor-polisportiu" els quals encara que no tenen una formació homogènia, a causa de les diferents característiques que presenten aquests cursos en funció de l'entitat organitzadora, sí tenen uns coneixements mínims (generalment insuficients) que els permeten portar a terme la tasca.

Perfil del dinamitzador

Quan utilitzem el terme dinamitzador de les activitats físiques en el temps lliure, volem recollir a la vegada, dos perfils diferents de persones.

D'una banda, els individus que tenen relació directa amb els diversos grups de pràctica esportiva, als quals anomenem normalment "monitors" o "animadors esportius" i "entrenadors esportius".

Per altra banda, podem agrupar tot el col·lectiu d'individus, la presència i el treball dels quals és imprescindible a l'hora de dinamitzar l'organització i la gestió de les instal·lacions i altres elements que intervenen en el fenomen esportiu, que anomenarem *directors d'entitats esportives* i *directors d'instal·lacions esportives*.

El dinamitzador d'activitats recreatives no pot ser un entrenador esportiu, contràriament, a l'actualitat molts d'ells en són.

Un comú denominador en aquests grups d'individus i que constitueix el factor determinant, si pretenem dissenyar el perfil del dinamitzador, és el rol de pedagog de la pràctica de activitats físiques en el temps de lliure. Sota el nostre criteri, tant el monitor o animador esportiu com el director d'entitats o instal·lacions han hagut d'adquirir importants coneixements sobre psicopedagogia, i àrees de coneixement afins a aquesta matèria. No oblidem que els objectius bàsics d'aquestes parcel·les de treball, són l'organització de pràctiques d'activitats físiques.

El monitor o animador poliesportiu. Per a poder dibuixar aquest perfil cal que doni una resposta respecte a qüestions tan generals i importants com aquestes:

— Model de societat en funció de l'opció ideològica, per part de l'escola o del centre organitzador de les activitats.

— Importància i relació del lleure dintre d'aquest model social i respecte a altres fenòmens socials com: treball, cultura, subcultures, etc.

— Com a conseqüència: lloc que ocupa l'educació d'aquest temps lliure.

— I a partir d'aquí: quines serien les característiques definitòries de monitor o educador, o sigui, el seu perfil. Sembla que la tendència de l'evolució de la nostra societat, l'encamina cap un model de societat en la qual l'oci hi jugarà un important paper.² Per tant, és molt important remarcar que els monitors o animadors de les activitats de temps lliure, han de ser els primers de comprendre aquesta actual situació de trànsit i ha d'assimilar els nous valors que això implica, relativitzant els vells:

— És cert que els nostres monitors-típus avui dia ja plantegen als nens que el temps lliure és un temps positiu, que permet bàsicament, la realització personal, però continua sent un factor dominant en aquests i en altres moments del temps de lleure individual (TV, família, amics, etc.),

la concepció d'una societat basada en la relació "treball-consum". Donades aquestes orientacions generals, és evident que el monitor o edu-

cador, han d'adquirir en el seu procés de formació una sèrie d'hàbits i de continguts teòrics (Pedagogia, antropologia, Sociologia, Psicologia, Edu-

ció Física de base, Tècniques esportives, Teoria i Pràctiques sobre jocs, etc.). Aquests serien els coneixements i les característiques principals que dibuixarien un perfil-marc dels futurs monitors o animadors de les activitats físiques de temps de lleure.

L'entrenador esportiu. Al referir-nos al perfil de l'entrenador esportiu, hem de puntualitzar que només entenem la figura d'aquests dinamitzadors de l'activitat esportiva, quan fem referència a grups d'esportistes que han triat la pràctica d'activitats esportives agonístiques.

Per tant, no té cabuda la figura de l'entrenador esportiu, en aquells grups de practicants d'activitat esportiva de formació (ens atreviríem a emmarcar fins els 15 anys d'edat), essent, per tant, els monitors o animadors d'activitats físiques, segons el perfil esmentat anteriorment, els responsables d'aquestes tasques. (Cosa que no passa en l'actualitat).

Després de deixar aquests aspectes ben puntualitzats, passem a dissenyar, quin seria el perfil de l'entrenador esportiu. En el seu procés de formació ha d'adquirir una sèrie d'hàbits i de continguts teòrics-pràctics, tals com: Teoria i pràctica de l'entrenament esportiu; teoria i pràctica de les tècniques de l'esport específic que hagi triat; tàctica sobre l'esport específic; coneixement de les regles per les quals es regeix aquest esport; sociologia i psicologia aplicades a l'esport; i coneixements importants sobre anatomia i fisiologia.

Aquest perfil es formaria progressivament mantenint els tres nivells actuals de formació dels entrenadors esportius.

El director d'entitats esportives i gestió d'instal·lacions esportives. Al nostre país no hi ha, actualment, programes de formació específics per aquests professionals.

Es curiós constatar que mentre l'anterior Delegació Nacional d'Esports impulsà la realització de cursos de formació de Dirigents Esportius Locals,⁴ dintre del I Pla de Promoció Esportiva Municipal (1969-1976) malgrat el seu plantejament reduït i avui dia desfasat

donaven una tímida resposta a aquesta mancança, posteriorment no s'ha fet cap tipus de cursos amb caràcter oficial destinats a aquest sector específic, encara que la seva necessitat és evident. Algunes institucions privades se n'han fet ressò. Com AETIDE, BRAFA, CEUMT, que han intentat, amb més o menys encert suplir aquest dèficit. Arribats a aquest punt, i si seguim el raonament donat per J.C. Burriel i J.A. Mugica en la ponència que presentaren a les I jornades d'estudis sobre l'esport i els municipis, a Valladolid, argumenten la conveniència de fer una sòlida formació a nivell universitari per a poder realitzar tasques de gestió esportiva com les que tractem en aquest article.

Així doncs, el perfil del director d'entitats esportives i gestió d'instal·lacions esportives hauria de contemplar les següents característiques:

— Importants coneixements sobre gestió comptable, legislació de l'activitat esportiva.

— Coneixements sobre Sociologia aplicada a la gestió esportiva.

— Coneixements de política esportiva.

— Coneixements sobre Psicologia de l'esport.

— Coneixements sobre planificació i organització d'activitats físiques. Tal com hem esmentat anteriorment, els trets comuns a l'altre grup de dinamitzadors de l'activitat física i que no hem contemplat en aquest apartat, però que sota el nostre punt de vista són bàsics en el perfil dels directors d'entitats esportives i gestió d'instal·lacions són la seva condició de tècnics de l'activitat física, i la seva condició de pedagogs del temps lliure. *El paper de les institucions*

Les possibilitats de formació que existeixen en l'actualitat continuen essent insuficients i allunyades d'un projecte racional que marqui l'encarrilament per on haurien de caminar totes les

institucions i organismes que tinguin competència en aquest camp.

Aquest projecte, ve ensopgant amb aquest rerefons que deixa la manca de resolució de la problemàtica de l'educació física a l'escola.

Moltes de les activitats físico-esportives que s'organitzen en el temps lliure dels nens/es en edat escolar pretenen compensar aquest desajust d'activitats en els programes escolars.

No obstant això, quan es doti realment de veritables competències *l'escola catalana de l'esport*, aquesta haurà de jugar amb més força de la que desenvolupa en aquests moments, el paper de promotor i coordinador de tots els cursos de formació esportiva que s'organitzin al nostre territori. Actualment, les possibilitats de formació que té qui desitgi col·laborar en aquest camp, al marge dels estudis per obtenir la llicenciatura en Educació Física que es fan en els INEF, són, a partir de les ofertes de cursos, generades fonamentalment pels Ajuntaments en col·laboració amb altres organismes supramunicipals, com són els Consells Comarcals d'Esports, les Federacions Esportives i altres entitats.

Els nivells d'interrelació entre aquests organismes i les possibilitats de col·laboració mútua entre aquests mateixos continuen essent molt formals i sempre depenen de la voluntat d'enteniment entre ells, però els manca un projecte que signifiqui veritables compromisos que marquin les pautes amb les quals es pugui progressar en unes vies de formació, d'acord amb les actuals demandes i necessitats socials.

Notes

1. Programa de actuación para el curso 86-87 de C.E.A. F.E., Patronat Municipal d'Esports, Ajuntament de l'Hospitalet.
2. RACIONERO, Lluís.— Del paro al ocio. Barcelona: Anagrama, 1984.
3. DE ANDRÉS, Fernando.— Muchas instalaciones poca planificación. AETIDE. Circular núm. 48. 1 de juliol de 1983.
4. BURRIEL, J.C. i MÚGICA, J.— La formación de técnicas deportivas municipales. 1.eres. jornadas d'estudi, *El deporte en los municipios*, Valladolid, juny 1984.